

دستور مقدماتی تار و سه تار
(کتاب دوم)
بر اساس گردآوری روح الله خالقی

آموزش و روش تدریس جهانشاه صارمی
زیر نظر حسین علیزاده

مرکز موسیقی نهفت

www.nahoft.net

تهران، خیابان مطهری، خیابان میرعماد، کوچه‌ی دوم، شماره‌ی ۱۰، واحد ۱

تلفن: ۸۸۷۴۲۸۲۹

انتشارات موسیقی عارف

www.eref.ir

تهران، میدان بهارستان، خیابان جمهوری، کوچه‌ی محمودی، شماره‌ی ۳

تلفن: ۱ - ۳۳۹۷۶۴۳۰

دستور مقدماتی تار و سه‌تار

(کتاب دوم)

براساس گردآوری روح‌الله خالقی

آموزش و روش تدریس: جهان‌شاه صارمی

زیر نظر حسین علیزاده

ویرایش فنی: جهان‌شاه صارمی

ویرایش ادبی: محمد افتخاری

نت‌نویسی: محمودرضا محقق

نقاشی روی جلد و طراحی‌های متن: مژگان پڑهان

گرافیک جلد: جمشید حقیقت‌شناس

مترجم انگلیسی: سعید صارمی

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: شبنم خورسندی

چاپ دوم: ۱۳۹۹

چاپ و صحافی: صنوبر

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

فهرست

۹	یادداشت روح‌الله خالقی
۱۰	درباره‌ی این کتاب
۱۲	مشخصات سیم‌ها در تار و سه‌تار
۱۳	روش گره زدن سیم‌ها
۱۵	روش کوک کردن
۱۵	روش چرخاندن گوشی
۱۶	وضعیت قرار گرفتن انگشتان دست چپ روی سرپنجه‌ی تار
۱۹	وضعیت قرار گرفتن انگشتان دست چپ روی سرپنجه‌ی سه‌تار
۲۰	روش پوست انداختن تار
۲۱	پرده‌بندی در تار و سه‌تار
۲۱	ترتیب قرار گرفتن پرده‌ها روی دسته، از بم به زیر، بر اساس نام نت‌ها روی سیم دو
۲۲	پرده‌ها در تار و سه‌تار
۲۲	روش بستن پرده‌های تار و سه‌تار
۲۴	درس‌های ۱، ۲ و ۳. تمرین‌های گام سل کوچک
۲۵	درس ۴. مارش
۲۶	استاکاتو یا مقطع
۲۶	روش اجرای استاکاتو در تار و سه‌تار
۲۶	اصولی که در اجرای استاکاتو باید در نظر گرفت
۲۶	مارش
۲۸	درس ۵. آپرت
۲۹	آپرا
۲۹	آپرت
۲۹	تمپو یا سرعت ضرب
۲۹	مترونوم
۲۹	روش‌های نشان دادن سرعت اجرا در یک قطعه موسیقی
۳۰	نوانس یا حالت
۳۱	درس ۶. سرود برادران
۳۳	درس ۷. رنگ آذربایجانی
۳۴	نشانه‌های تدریجی
۳۴	کِرشیندو و دِکِرشیندو
۳۵	درس ۸. آهنگ چوپان
۳۶	درس‌های ۹ و ۱۰. تمرین‌های گام بزرگ فا
۳۷	درس ۱۱. دوئیدو
۳۹	رالن تاندو
۳۹	فرمیت یا نقطه‌ی توقف
۴۰	درس ۱۲. نغمه
۴۱	نغمه
۴۲	درس ۱۳. زنگوله
۴۳	زنگوله

۴۴	درس ۱۴ . گام دو در دو هنگام.....
۴۴	هنگام .....
۴۴	درس ۱۵ . آرپژ گام دو .....
۴۴	آرپژ .....
۴۵	درس های ۱۶ و ۱۷ . تمرین های دوبل نت روی سیم های دو و سل .....
۴۶	درس ۱۸ . تمرین برای فواصل پرش دار .....
۴۶	درس ۱۹ . تمرین دوبل نت روی سیم های دو .....
۴۷	درس ۲۰ . تمرین های ویراسیون .....
۴۷	ویراسیون .....
۴۸	درس ۲۱ . چهارمضرب ماهور .....
۴۹	چهارمضرب .....
۵۰	دُرَاب .....
۵۰	روش نمایش دُرَاب .....
۵۱	گونه های دیگر دُرَاب .....
۵۲	درس ۲۲ . کرشمه .....
۵۲	کرشمه .....
۵۴	درس ۲۳ . خوارزمی .....
۵۵	خوارزمی .....
۵۵	ادللیتوم .....
۵۶	درس ۲۴ . چهارپاره .....
۵۶	موتیف .....
۵۷	چهارپاره یا چهارباغ .....
۵۸	درس ۲۵ . آهنگِ سحر .....
۵۹	درس ۲۶ . مادر .....
۶۱	درس ۲۷ . پیش درآمد افشاری .....
۶۲	درس ۲۸ . رنگ افشاری .....
۶۴	درس ۲۹ . پیش درآمد بیات تُرک .....
۶۵	درس ۳۰ . آفتاب .....
۶۶	تصنیف .....
۶۷	درس ۳۱ . رنگ بیات تُرک .....
۶۹	درس ۳۲ . پاچ لیلی .....
۷۰	<i>D.S.al Fine</i> .....
۷۱	درس ۳۳ . کُرشیم .....
۷۳	درس ۳۴ . آهنگِ شیرازی .....
۷۴	درس ۳۵ . الف - ثریا .....
۷۵	درس ۳۵ . ب - لاکو .....
۷۶	درس ۳۶ . تمرین شور .....
۷۶	اتود یا تمرین .....
۷۷	درس ۳۷ . پیش درآمد شور .....
۷۸	درس ۳۸ . چهارمضرب شور .....
۷۹	پاساز .....

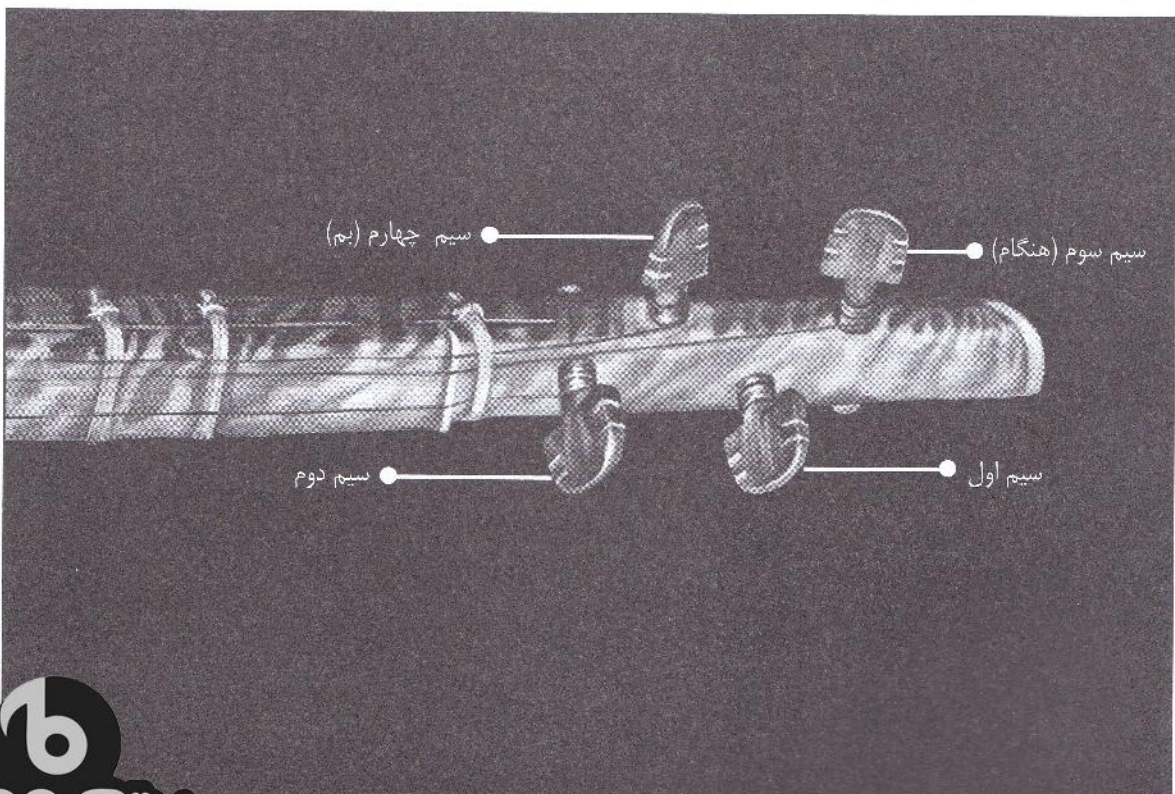
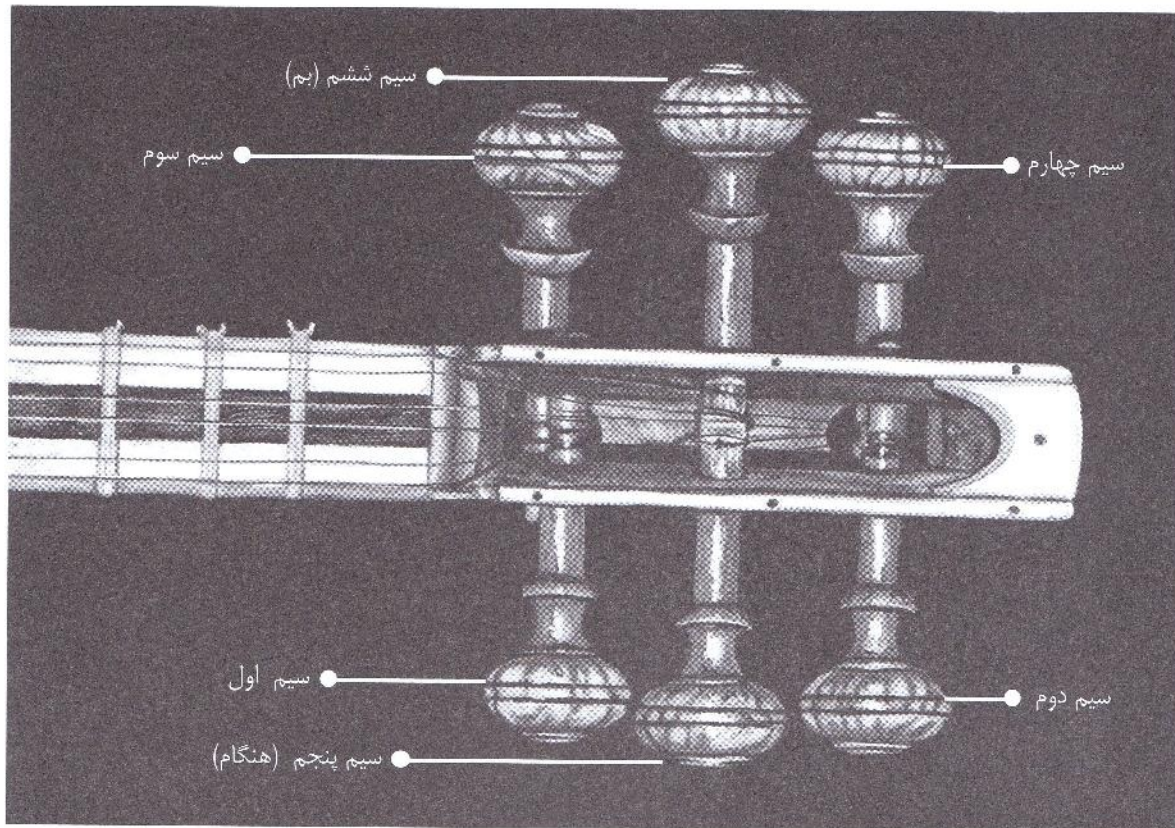
۸۰	درس ۳۹. سه‌ضربی شور
۸۱	درس ۴۰. رنگ شور
۸۳	درس ۴۱. آشنایی با پرده‌ها و فواصل دستگاه سه‌گاه
۸۳	درس ۴۲. آشنایی با پرده‌ها و فواصل گوشه‌ی مخالف در دستگاه سه‌گاه
۸۴	درس ۴۳. پیش‌درآمد سه‌گاه
۸۷	درس ۴۴. رنگ سه‌گاه
۸۹	درس‌های ۴۵ و ۴۶. تمرین‌های گام سل بزرگ
۹۰	درس ۴۷. تمرین دوبل‌نت روی سیم‌های دو و سل
۹۰	درس ۴۸. تمرین
۹۱	درس ۴۹. سرود
۹۳	درس ۵۰. بازگشت
۹۵	والس
۹۵	اسفورزانندو
۹۶	درس ۵۱. دونوازی، قسمتی از آپرتِ گلرخ
۹۸	درس ۵۲. رنگ ماهور
۱۰۰	درس‌های ۵۳، ۵۴ و ۵۵. تمرین‌هایی برای سرعت مضراب و دست چپ
۱۰۱	درس‌های ۵۶ و ۵۷. تمرین‌هایی برای سرعت مضراب و دست چپ
۱۰۲	درس ۵۸. ابوعطا و حجازِ ضربی
۱۰۴	درس ۵۹. مرغک
۱۰۵	درس ۶۰. آشنایی با پرده‌ها و فواصل آواز بیاتِ اصفهان
۱۰۶	درس ۶۱. پیش‌درآمد بیاتِ اصفهان
۱۰۸	درس ۶۲. ماه
۱۰۹	درس ۶۳. خالو رگوار
۱۱۰	درس ۶۴. رنگ اصفهان
۱۱۲	درس ۶۵. رنگ اصفهان
۱۱۴	درس ۶۶. قطعه‌ای در سل کوچک
۱۱۵	درس‌های ۶۷ و ۶۸. تمرین‌های تکیه
۱۱۶	تکیه
۱۱۶	روش نمایش تکیه
۱۱۷	روش اجرای تکیه
۱۱۸	درس‌های ۶۹ و ۷۰. تمرین‌های نتِ اشاره
۱۱۹	تحریر
۱۲۰	درس ۷۱. تمرین تکیه
۱۲۱	درس ۷۲. رومی
۱۲۲	داکاپو
۱۲۳	درس ۷۳. گام می کوچک
۱۲۳	درس ۷۴. آرپژ می کوچک
۱۲۴	درس ۷۵. والس همیشه‌بهار
۱۲۵	اتمپو
۱۲۶	استادان و هنرمندانی که از آثارشان در این کتاب بهره گرفته شده است
۱۳۶	کتابنامه

مشخصات سیم‌ها در تار و سه‌تار

سیم‌های اول و دوم و پنجم تار و نیز سیم‌های اول و سوم سه‌تار از جنس فولاد و با قطر ۱۸ یا ۲۰ صدم میلی‌متر.

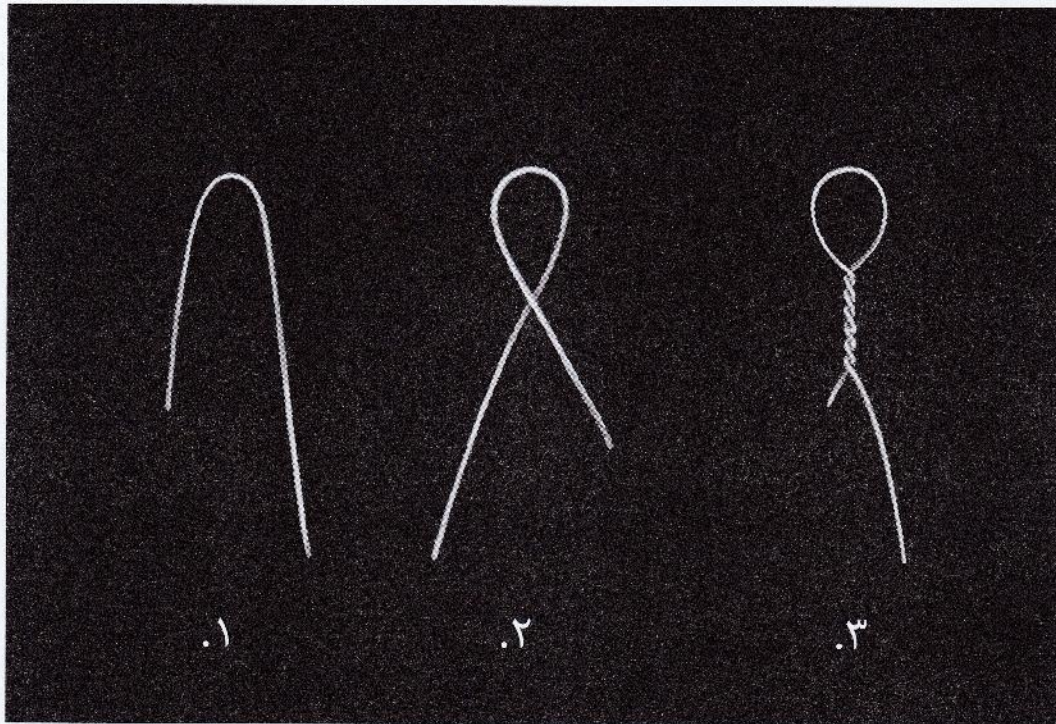
سیم‌های سوم و چهارم تار و نیز سیم دوم سه‌تار از جنس برنز و با قطر ۲۰ یا ۲۲ صدم میلی‌متر.

سیم ششم تار و نیز سیم چهارم سه‌تار از جنس برنز و با قطر ۳۵ یا ۴۰ صدم میلی‌متر.

روش گره زدن سیم‌ها

حدود پنج سانتی‌متر از یک سر سیم را خم کنید و آن را روی قسمت دیگر سیم قرار دهید به طوری که یک حلقه ایجاد شود. دقت کنید خم کردن سیم باعث تا شدن آن نشود. سپس محل اتصال دو قسمت از سیم را به وسیله انگشت‌های شست و سبابه‌ی دست چپ محکم بگیرید و با انگشت‌های دیگر، دو سر آزاد سیم را به دور هم بتابانید. باید دقت شود که دو سر سیم به صورت زنجیر و به هم بافته شوند و اگر یکی به تنهایی دور دیگری پیچیده شود گره از استحکام لازم برخوردار نخواهد بود و با اندکی فشار باز خواهد شد.

نکات مهم

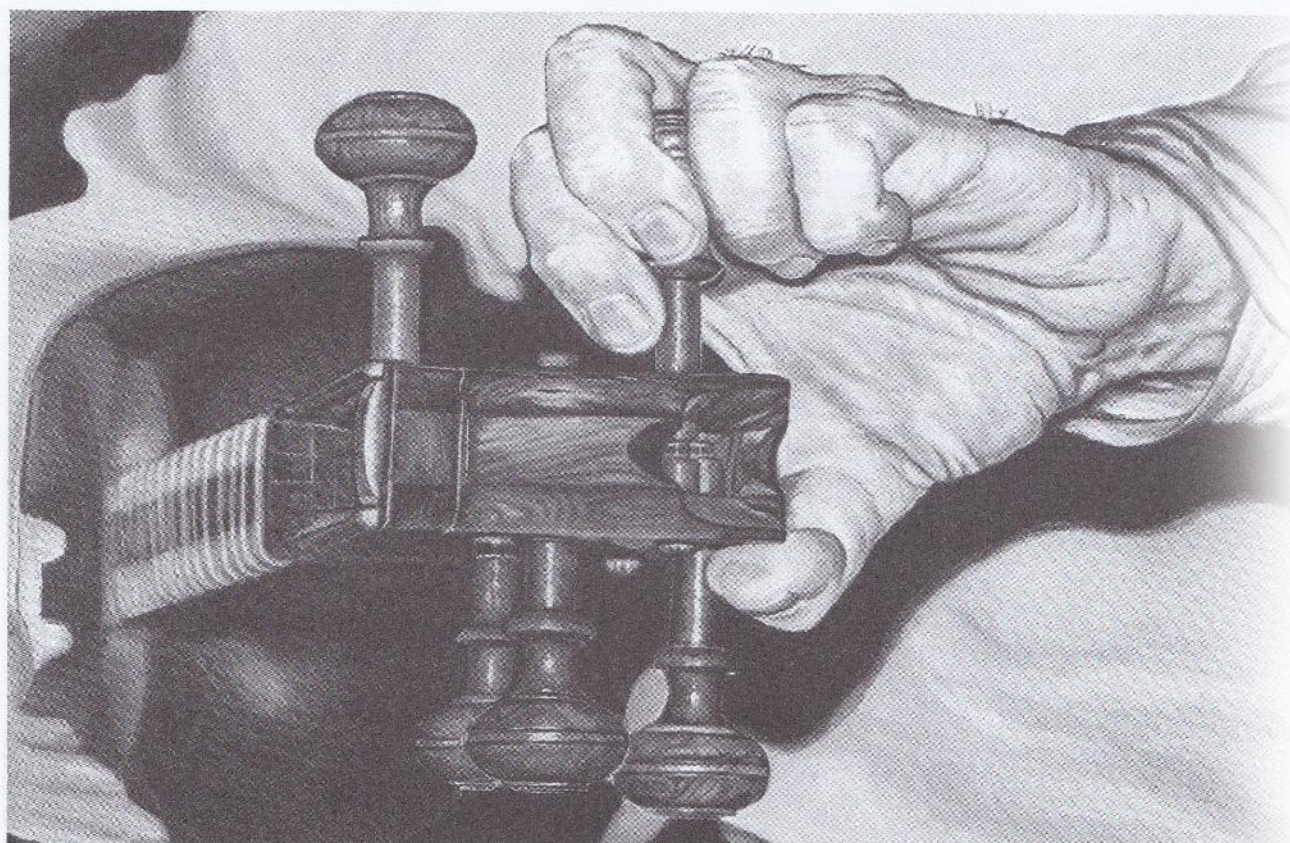
- برخلاف تار که سیم در آن مستقیماً به گوشی بسته می‌شود در سه‌تار سیم پس از عبور از زیر سیم‌بند به گوشی بسته می‌شود.
- بر خلاف سه‌تار که گره سیم بدون واسطه به گوشی بسته می‌شود در تار گره سیم به سر آزاد نخ (حدود ۳۰ سانتی‌متر) که به دور گوشی گره خورده و پیچیده شده است بسته می‌شود.
- دقت کنید سیم در حالت کششی به دور گوشی پیچیده شود.

- توجه کنید پس از بستن سیم به گوشی، هنگام قرار دادن گره سرِ دیگرِ سیم در سیم‌گیر، سیم تاب نداشته باشد. عدم رعایت این موضوع باعث اشکال در کوک و اصطلاحاً جُفت نشدن صدای سیم‌های هم‌نام در تار خواهد شد.
- در آخرین چرخش‌های گوشی سیم درست روبه‌روی شیارِ شیطانک قرار گرفته باشد.
- برای حرکت روان سیم روی شیارِ شیطانک و خُرک از پودر گرافیت (مغزیِ مداد) استفاده شود.
- در محل سیم‌گیر انتهای سیم باقی‌مانده‌ی حاصل از گره سیم را، با خم و راست کردن، از محل گره بشکنید تا باعث فرورفتن نوک تیز آن در دست نشود.
- سیم‌ها پس از مدتی کهنه می‌شوند. این امر رابطه‌ی مستقیم با مقدار تمرین شما (به‌خاطر تغییر شکل یافتن سیم در محل انگشت‌گذاری‌ها)، جنس سیم، رطوبت محل نگهداری ساز و ... دارد و باید به‌موقع آنها را تعویض کنید. کوک بودن سیم در حالت دست‌باز و فالش* بودن صدای آن هنگام گرفتن پرده‌ها و نیز یکسان نبودن صدای نت‌های همانند روی سیم‌های دو و سل از نشانه‌های کهنه شدن سیم است.
- در تار هنگام پاره‌شدن و یا آسیب دیدن یک سیم از جفت سیم‌های هم‌نام، برای دستیابی به کوک دقیق، هر دو سیم باید تعویض شوند.

۲.الف. وضعیت قرار گرفتن انگشت‌های دست چپ روی سرپنجه‌ی تار

هنگام کوک کردن تمام سیم‌ها، به جز سیم ششم (بم)، قسمت بالای گوشی بین سه انگشت اول و دوم و سوم، و انگشت شست در طرف دیگر سرپنجه قرار می‌گیرد. برای کوک کردن سیم ششم، قسمت بالای گوشی در کف دست، و انگشت اول در طرف دیگر سرپنجه قرار می‌گیرد.

حالت دست چپ برای کوک کردن سیم‌های سوم و چهارم

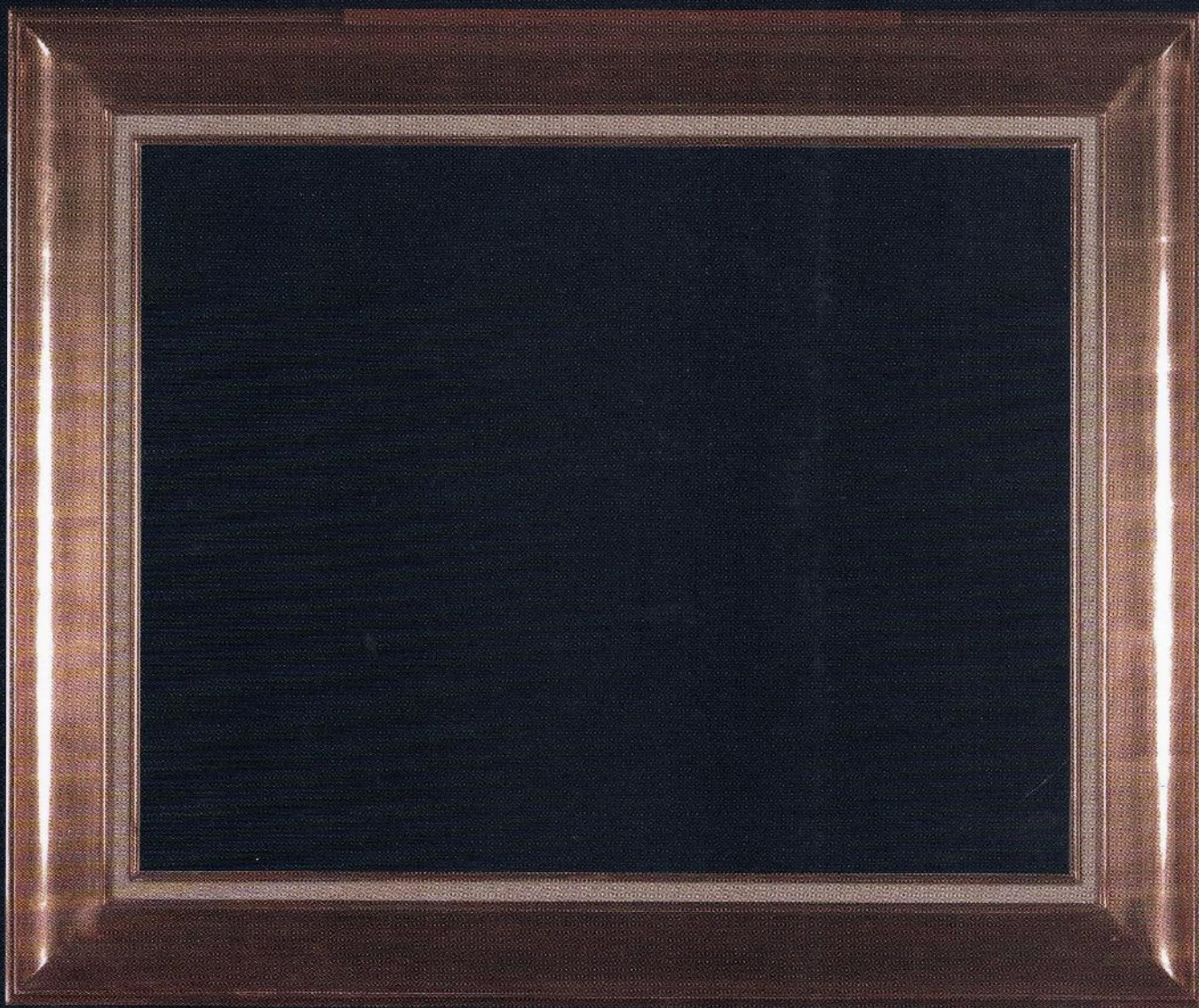

حالت دست چپ برای کوک کردن سیم‌های اول و دوم و پنجم (هنگام)

TÂR & SETÂR TEACHING METHODOLOGY

An Elementary Course (Book2)

Based on the Compilation of ROOHOLLÂH KHÂLEGHI

قیمت: ۸۰/۰۰۰ تومان

Instruction & Methodology by JAHÂNSHÂH SÂREMI
Under the supervision of HOSSEIN ALIZÂDEH

Nahoft Music Center

Aref Music Publication